

3. Олійниченко В.В Звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) за законодавством зарубіжних країн. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 49. Том 2. 2018, С. 112–116.

4. Триньова О.Я. Кримінально-правова оцінка позбавлення життя іншої людини з жалю до неї: монографія. «Регіональної організації в підтримку права людини на гідну смерть». Київ. 2008. 230 с.

5. Denmark Criminal Code. URL: http://europam.eu/data/mechanisms/PF/PF%20Laws/Denmark/Denmark_Criminal_Code_2005_am2015.pdf (дата звернення 18.07.2024).

6. Swiss Criminal Code. URL: http://www.legislationline.org/download/id/8296/file/Swiss_CC_1937_am2019_en.pdf. (дата звернення 18.07.2024)

7. Swiss organ transplant register shuts down after scandal. URL: <https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-organ-transplant-register-shuts-down-after-scandal/47993728> (дата звернення 18.07.2024)

РОЛЬ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ РІШЕНЬ ПРИ ЕКСПЕРТИЗИ БУРШТИНУ

Баранов Петро,

*доктор геологічних наук, професор гемології,
старший судовий експерт*

*Дніпропетровського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України*

Сливна Олена,

*кандидат геологічних наук, судовий експерт
Дніпропетровського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України*

Дизайн та експертиза бурштину мають один предмет вивчення: вартість сировини та виробів із бурштину.

Дизайн бурштину. Відомо, що дизайн вдосконалює споживчі властивості виробів і, створюючи нові естетичні ефекти, формує цінову політику на сировину і вироби.

Як приклад розглянемо ціноутворення бурштину різного кольору в умовах сучасного ринку. Є загальноприйнятим вважати, що вартість непрозорого пейзажного бурштину є значно вищою за вартість прозорого (лимонний, коньячний з різними відтінками). Як продемонстрував ринок, намісто з бурштину медового і пейзажного кольорів (поєднання жовтих і білих відтінків) було найдорожчим, що пояснювало високі ціни на непрозорі різновиди бурштину-сирцю. Висока споживча спроможність такого намиста досягається за рахунок благородного кольору та естетичного ефекту (наскрізні отвори та нитка, на якій тримаються всі намистини невидимі). Усе це створює шляхетність і високовартісність виробу, а тому він має комерційну назву «Королівське намисто».

Результати маркетингових досліджень показали, що останнім часом на ринку бурштину з'явився новий вид намиста, виготовлений з прозорого бурштину, з комерційною назвою «Алмазна грань». По суті, воно складене з намистин, які мають численні грані, що надає бурштину діамантового блиску, (при інших формах і необроблених зразки бурштину мають скляний блиск).

Такі намиста з огранованого лимонного (жовтого), коньячного (світло-коричневого) прозорого бурштину створюють особливий естетичний ефект, в наслідок чого різко піднявся попит на них, а отже, піднялися й ціни на прозорий бурштин у сировині (лимонний, коньячний і навіть на темно-сірий з жовтуватим відтінком).

Результати аналізу вартості перелічених вище намист і розрахунок вартості сировини за 1 г бурштину показав, що вартість сировини для намиста «Алмазна грань» сьогодні перевищує вартість сировини для намиста кульок із пейзажного бурштину. Середня вартість прозорого бурштину у сировині становить 0,631 \$/г, а непрозорого – 0,096 \$/г.

Таким чином, для проведення об'єктивної експертизи бурштину, експерту потрібно розуміти кон'юнктуру ринку сировини і бути готовим надати всі результати досліджень з його прогнозною вартістю і сферою застосування.

Експертиза. Якщо дизайнерські рішення створюють динаміку ринку, який постійно розвивається, то, природно, їхня досконалість і різноманіття позначається на коливанні вартості сировини та виробів з бурштину. Водночас експертиза перебуває в пошуку об'єктивних методик визначення вартості виробів і сировини, преїскурантів, прайс-листів.

Під час експертизи бурштину-сирцю та виробів із нього експерти керуються двома законодавчими документами: Національний стандарт ДСТУ 8847:2019 «Бурштин-сировина. Загальні технічні умови» [1]; Преїскурантами на сировину і прайс-листами на вироби (що

публікуються в журналах Гемологічного центру [2]), розробленими ДГЦУ при Міністерстві фінансів.

Ці документи, вочевидь, розроблено як торговий інструмент для проведення торгових операцій, складання договорів, проведення аукціонів тощо. Однак, серед підприємців бурштинового бізнесу зростає невдоволення через невідповідність українських прейскурантів (прайс-листів) закордонним і світовим цінам, про що свідчать публікації комерційних організацій бурштинового бізнесу України [3].

Звідси виникає резонне запитання, а чи задовольняють ці документи вимогам, що висуваються до судової експертизи, де об'єктивність і повнота досліджень повинні бездоганно виконуватися експертом, тому що вони є основою для складання експертного висновку.

Перший документ – ДСТУ має суто технічний характер і визначає правила поставки та приймання, методи контролю, способи транспортування, зберігання та експлуатації бурштину-сирцю.

Другий документ – прейскурант ДГЦУ, який має безпосередній і прямий стосунок до експертизи бурштину-сирцю та виробів з нього. Головним недоліком цього прейскуранта, на наш погляд, слід визнати відсутність зв'язку з гірничодобувними підприємствами та прив'язки до конкретних українських родовищ.

Крім того, цей прейскурант рясніє термінологією, яка має двояке значення або специфічно трактується, що є абсолютно неприпустимим при проведенні експертизи.

Усе вищевикладене чітко показує, що наявні прейскуранти на бурштин-сирець не можуть бути офіційним документом при експертизі бурштину.

Наступний документ, який використовується при проведенні експертизи бурштину, – прайс-листи на вироби з бурштину.

Прейскурант «Бурштин і бурштин пресований у декоративних елементах» [3, с. 9] (ціни на бурштин і бурштин пресований у декоративних елементах подано в доларах США за 1 грам без урахування ПДВ) вирізняється цілковитою недолугістю та викликає здивування, оскільки ціни на бурштин і бурштин пресований у виробах – однакові. Це абсолютно невірне твердження, оскільки одним із цінкових критеріїв бурштину є його генетичний аспект – натуральний, пресований, облагороджений. Використовуючи ціни цього прейскуранта, експерт неправильно оцінить вартість виробу і дасть невірний висновок.

Сама побудова таблиці також викликає певні незручності: розмір кулі наведено в мм, а ціна \$/г, тобто для того, щоб визначити вартість кулі, треба визначити її об'єм, потім вагу кулі, і тільки після цього можна визначити вартість кулі.

Розглянутий документ (прайс-листи на вироби) має низку неприпустимих неточностей (помилки), які в кінцевому підсумку вплинуть на результати експертизи.

Класичним прикладом складання прейскурантом можуть бути схеми, що існують на підприємствах, які мають замкнений цикл виробництва від видобутку до виготовлення продукції.

Перший фактор (видобуток) є величиною постійною, оскільки способи видобутку бурштину мало як змінилися за останні кілька десятиліть років і навіть століть (збір бурштину в прибережній зоні, кар'єрний спосіб видобутку, підземний). Другий фактор (сфера застосування) поділяється на використання бурштину в промисловості та в декоративно-прикладному мистецтві. Перше, як правило, не має вимог до якості, а головним критерієм виступає природний бурштин. Для цього використовують відходи від виробництва виробів і некондиційний бурштин.

Зрозуміло, що другий фактор, а саме застосування бурштину в ювелірній та сувенірній галузях, є більш креативним, творчим і залежить від виду виробів, художності, якості обробки тощо. Він включає в себе кілька етапів: класифікацію сировини на якісні групи; проектування (дизайн) виробів з якісних груп і складання технологічних карт; виробництво виробів за розробленою технологією; ринок бурштину, де уточнюються і формуються ціни на запропоновані вироби та сировину. Якщо вироби не влаштовують споживача, вони просто зникають, а залишаються тільки ті вироби, які мають естетичний вигляд з високими споживчими властивостями; – аналіз всієї виробничої схеми від видобутку до аналізу ринку дає змогу провести розрахунки і скласти прайс-листи на сировину і вироби.

Такий алгоритм є об'єктивно-правильним і логічним. Він легко піддається перевірці і може розглядатися в динаміці.

Описаний вище механізм формування прейскурантів є логічним і, можна сказати, класичним, що зовсім не характерно для вітчизняного ринку бурштину.

Підсумовуючи вищевикладене, автори пропонують такі способи визначення вартості бурштину та виробів з нього: витратний спосіб з визначення вартості виробу (знаючи ціни на сировину і витрати на виготовлення можна визначити вартість виробів); витратний спосіб з визначення вартості сировини (знаючи ціни на вироби і витрати на виготовлення можна визначити вартість сировини); ринковий спосіб (збір та створення бази даних із подальшим аналізом, що включає побудову графіків, таблиць, визначення максимальних, мінімальних і середніх значень вартості).

Таким чином, проведений аналіз ринку бурштину показав, що сьогодні необхідно створювати свої логічно зрозумілі внутрішньовідомчі прайс-листи як на сировину, так і на виробу. Наразі, у зв'язку з необхідністю наявності чітких і об'єктивних прейскурантів для проведення судових гемологічних експертиз, співробітники Дніпропетровського НДЕКЦ займаються розробкою програмного продукту, який здатний вирішити всі вищеописані завдання.

Література:

1. ДСТУ 8847:2019 Бурштин-сировина. Загальні технічні умови. 2019.
2. Міністерство фінансів України. Державний гемологічний центр України. Довідник цін коштовного та декоративного каміння. 2024. № 1(60).
3. Асоціація бурштинового бізнесу України. <https://uaamber.com/>

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПІДПИСІВ ТА ПОЧЕРКУ ВИКОНАВЦЯ

Бараш Леонід,

*доктор філософії у галузі права, судовий експерт
Національного наукового центру «Інститут судових експертиз
імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України*

В умовах сучасного світу штучний інтелект (далі – ШІ) відкриває нові перспективні можливості для найрізноманітніших сфер діяльності і сучасна криміналістика не стала виключенням. Однією з найбільш перспективних сфер застосування програмних забезпечень (далі – ПЗ) на основі ШІ – є ідентифікація підписів та почерку. Автоматизовані системи з ШІ, які вже використовуються у декількох країнах світу мають велике значення для підтвердження автентичності документів, розслідування кримінальних проваджень та для боротьби з підробками.

На сьогоднішній день в Україні відсутні програмні рішення на базі ШІ для автоматизованої ідентифікації, які б могли суттєво вдосконалити існуючі методи та засоби криміналістичного аналізу почерку та підписів. Класичні підходи дослідження мають обмеження, які в першу чергу полягають в точності, швидкості обробки даних та наявності людського фактору. В даному контексті використання ПЗ,